

Text llegit durant la inauguració de l'exposició "Joaquim Amat-Piniella (1913-1974): Escriure contra el silenci", amb motiu de la celebració del centenari del naixement de Joaquim Amat-Piniella. (26-4-2013)

Il·lustríssim Sr. Alcalde de Manresa
Sra. Rosa Serra, de la Diputació de Barcelona
Sr. Jordi Palou, director del Memorial Democràtic
Sra. Rosa Toran, presidenta de l'Amical de Mauthausen
Regidores i regidors
Sr. Marcel Amat i Sra. Palmira Artigas
Senyores i senyores

En primer lloc, moltes gràcies a l'Ajuntament de Manresa per haver-nos encarregat l'elaboració d'aquesta exposició.

Gràcies a la Yolanda Esteve i a la Mercè Argemí, gestores culturals de l'Ajuntament, per la confiança que ens van fer en plantejar-nos aquesta proposta.

L'exposició és el resultat del treball col·lectiu d'un equip de 4 persones. Josep Alert, Llorenç Capdevila, Àngels Fusté i jo mateix hem comissariat aquesta iniciativa.

Plegats hem compartit idees i dubtes, patiments i neguits, però també il·lusions i satisfaccions.

I us he de confessar que treballar amb ells per a mi ha estat un privilegi. Realment és fantàstic treballar amb aquesta gent.

Per tant, abans de continuar: moltes gràcies, Àngels Fusté; moltes gràcies, Llorenç Capdevila i moltes gràcies, Josep Alert.

A la llista d'agraïments, hem de sumar-hi forçosament en Jordi Mestres, que ha sabut captar l'essència del personatge i de cadascuna de les seves etapes vitals, i que ha fet molt més que dissenyar: s'ha implicat de ple en el projecte i amb propostes ben innovadores. Perquè en aquesta exposició res no és gratuït: tots els colors i mides tenen una explicació, cadascun dels quatre blocs en què esta dividida (República, Guerra, Mauthausen i franquisme) té les seves singularitats. Per tot plegat, gràcies, Jordi Mestres. També hem d'agrair a d'altra gent per diversos motius: Maria Camp, Francesc Vilà, Pere Gasol, Maria Bohigas, Marta Marín, Margarida Marcet i Josep Tomàs Cabot.

Un esment especialíssim ha de ser per al Sr. Marcel Amat, fill de Joaquim Amat-Piniella, per la seva col·laboració i per fer-nos confiança. En Marcel Amat, que ha demostrat tanta generositat i tan manresanisme en decidir fa temps lliurar tot el material del seu pare a la ciutat de Manresa. Moltes, moltes gràcies, Marcel.

Amb aquesta exposició hem pretès explicar d'una manera divulgativa la vida i l'obra d'Amat-Piniella. Aprofitant molts materials que ja es coneixen i aportant-hi material inèdit, com:

- una dotzena de cartes interessantíssimes escrites al front de guerra i adreçades a la seva promesa Maria Llaveries;

- una caricatura de l'Amat i de -aleshores ja sí- la seva esposa, fetes per Josep Arnal, al camp de concentració de Sant Cebrià, el 1939.

També hi trobarem un element amb una gran càrrega significativa: el llibre que Amat-Piniella acabava de signar el 2 de gener de 1960, moments abans que fos increpat per un dirigent falangista manresà i que es veié obligat a marxar de la ciutat, on pràcticament ja no tornaria més. El llibre el va dedicar a l'escriptor manresà Josep Tomàs Cabot. Moltes gràcies, Josep Tomàs Cabot, testimoni d'excepció d'aquells fets.

Per cert, el fet que el llibre que l'Amat acabava de signar a Manresa quan el van fer fora de la ciutat fos "El Casino dels senyors" i que ara precisament el mateix Casino -que va inspirar l'obra- aculli amb tots els honors una exposició de Joaquim Amat-Piniella, i que la façana de l'edifici, a iniciativa d'Òmnium Cultural, estigui presidida per una magnífica escultura seva, Déu, n'hi do, eh?: no em direu que no té també un alt valor simbòlic. Oimés si tenim en compte una diferència molt rellevant: que ara ja no és el Casino dels senyors, ja no és el casino d'uns quants, d'un lloc on l'Amat li era força aliè, ara l'edifici és del municipi, és de tots, i s'ha reconvertit en una fantàstica biblioteca i un centre cultural activíssim amb una magna sala d'exposicions com aquesta. Us imagineu per un moment si l'Amat fos viu com gaudiria d'aquest espai?

I en aquesta mateix línia no em puc estar de recordar també aquí un altre manresà, amic de l'Amat, i també supervivent de Mauthausen, Jacint Carrió i Vilaseca, i la seva cara d'immensa felicitat el dia que es va inaugurar la biblioteca del Casino, l'any 1999, perquè abans de la guerra civil per a ell sempre havia estat un infranquejable Casino dels Senyors. Grans persones en Joaquim Amat i en Jacint Carrió.

Però parlem de l'exposició. Hem volgut anar més enllà de l'Amat de Mauthausen, que és lògicament el més conegut. Naturalment que *K.L. Reich* és la millor obra de l'Amat, una obra excepcional i que hauria de ser de lectura obligatòria. Ho hauria de ser perquè ens explica la nostra pròpia història, per l'anàlisi que fa de la condició humana i per la vigència del seu missatge.

I, per tant, naturalment que dediquem un espai molt rellevant a la seva estada als camps nazis, però Amat, a més d'un símbol de la deportació i de la dignitat contra la barbàrie d'Hitler, és també un

símbol del batec i de les il·lusions del poble de Catalunya durant els anys 30, en què tot era possible, quan viu amb passió la proclamació de la República, quan ingressa a Esquerra Republicana, quan lluita per "*una Catalunya ben lliure de tuteles i controls*", com diu ell;

És també l'Amat símbol del dinamisme cultural d'aquella època, símbol de la modernitat;

És l'Amat escriptor, periodista, crític de cinema...

És l'Amat observador privilegiat de la ciutat quan és secretari de l'alcalde Francesc Marcet. És també l'Amat que lluita per salvar de l'enderrocament la Seu de Manresa, l'Amat del front de guerra, de l'exili, l'Amat autor d'altres obres ben significatives... L'Amat escriptor de la generació sacrificada a qui la guerra i el franquisme van estroncar de ple la carrera literària. I ell, efectivament, a més, va ser colpejat, esclavitzat, per aquella bestialitat monstruosa que era Mauthausen.

És l'Amat compromès, és l'Amat fidel als seus ideals fins al final. Un referent ètic que simbolitza un conjunt de valors extraordinàriament positius. Ja veieu si dona de sí.

Manresa i Catalunya pot enorgullir-se d'haver tingut una persona de la categoria moral i intel·lectual de Joaquim Amat-Piniella. Una persona que en un país amant de la cultura i la història seria àmpliament conegut i *K.L. Reich* s'hauria traduït a un munt d'idiomes.

Però encara som a temps de reparar la immensa injustícia del seu oblit. Esforcem-nos entre tots –però especialment les institucions, que són els que tenen més mitjans i possibilitats per fer-ho- a combatre el desconeixement que existeix al nostre país sobre la seva vida i obra i a situar-lo al lloc que realment li correspon.

Desitgem que l'exposició us agradi, que en gaudiu i si realment us agrada, feu-ho saber a amics, familiars i coneguts: que vinguin, que no se la perdin, que la vida i l'obra d'Amat-Piniella i tot el que simbolitza –TOT el que simbolitza- val molt, molt la pena de conèixer.

Moltes gràcies.

Joaquim Aloy